

Η ελευθερία ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ των μοναχών (Δημήτρης Ιωάννου, Φιλολόγος - Συγγραφέας)

/ [Πεμπτουσία](#)

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε κάτι πολύ εντυπωσιακό, ότι δηλαδή τις σχέσεις μεταξύ των μοναχών, και προπαντός Γέροντος και υποτακτικού, ρυθμίζει η ελευθερία. Μιλήσαμε ήδη για την «άνεση» που χαρακτηρίζει τη ζωή ενός μοναχού, πράγμα που καθιστά το βίο του αληθινά βασιλικό, καθώς δεν υποπίπτει πια στο κράτος της «ανάγκης» (πρώτιστη δουλειά ενός αρχαρίου μοναχού είναι άλλωστε, για να θυμηθούμε και τον Άγιο Παΐσιο, να «πετά» οτιδήποτε άχρηστο και περιττό, εφόσον μάλιστα οι όποιες «πολυτέλειες» μας σκλαβώνουν και τρώνε τον χρόνο μας). Διαβάζουμε όμως και τα εξής: «όσον αφορά την τράπεζα, όταν έχουμε αγρυπνία, το βραδινό φαγητό είναι πάντα νηστίσιμο. Κάποιοι ωστόσο μου ζητούν πιο θρεπτικές τροφές, γιατί με δυσκολία αντέχουν την αγρυπνία. Το εδεσματολόγιό μας είναι αρκετά θρεπτικό. Αν όμως κάποιος έχει ανάγκη κάτι παραπάνω, να το ζητήσει και θα του δοθεί ό,τι θελήσει...». Δεν μπορεί δηλαδή ο Γέροντας να υπαγορεύσει στον άλλον επακριβώς πόσο θα νηστέψει, ούτε είναι

δυνατόν να μετρήσει τις μπουκιές του καθενός, γιατί αυτό - αν το εννοώ καλά- είναι αναξιοπρεπές.

Ο ίδιος ο πιστός -στον κόσμο έχουμε τους πνευματικούς- ξέρει τελικά προς τα πού θα βαδίσει, αρκεί βέβαια, έχοντας λάβει την γενική καθοδήγηση, να έχει συλλάβει το «πνεύμα» της άσκησης και τι σημασία έχει ειδικότερα η νηστεία. Ωστόσο, υπάρχει κίνδυνος κάποιος να μην πηγαίνει να φάει στη δεύτερη τράπεζα, την προοριζόμενη για όσους έχουν ανάγκη περισσότερης τροφής, επειδή, βλέποντας ότι εγκρατεύονται οι άλλοι, ντρέπεται για την αδυναμία του. Τέτοιες μικρές «ψευδοντροπές» (στον κόσμο θα τα λέγαμε όλα αυτά μάλλον «κόμπλεξ») φαίνεται ότι μπορεί να είναι καταστρεπτικές για την πνευματική ζωή, προπαντός σε ένα Μοναστήρι, όπου το «προσωπείο» είναι ο μέγιστος εχθρός της αδελφότητας και αυτό που θα πρέπει πρώτα από όλα να απεκδυθεί ο μοναχός (εδώ μπορώ να κάνω και την εξής γενικότερη παρατήρηση: όσοι επισκέπτονται για πρώτη φορά το Άγιον Όρος, συμβαίνει ενίοτε να σκανδαλίζονται από το ότι οι Πατέρες φέρονται τελείως φυσικά, είναι ο εαυτός τους και δεν φορούν «μάσκα», ώστε να επιδίδονται στις πολλές ψευτοευγένειες του κόσμου, τα πολλά «ευχαριστώ», «παρακαλώ» κλπ. Ο λόγος τους είναι τόσο ευθύς, που στην αρχή νομίζει κανείς ότι δεν τον πρόσεξαν ίσως όσο έπρεπε, τον προσέβαλαν κλπ.

Γρήγορα όμως ο προσκυνητής καταλαβαίνει ότι απουσιάζει στον Άθωνα η υποκρισία και οι συμβάσεις). «Όποιος έχει ανάγκη, να μη διστάζει να πηγαίνει.»

Πεινάς, μας λέγει ο Γέροντας, γιατί έχεις πχ αδύναμο σώμα; Μην ντρέπεσαι να φας. «Όποιος όμως έχει αποφασίσει να νηστεύει, δεν πρέπει να πηγαίνει στην τράπεζα επειδή πηγαίνουν οι άλλοι.» Καλό είναι επίσης να λείπουν και οι καλοπροαίρετες διακρίσεις αυτής της μορφής, που στο βάθος, όμως, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά την σύνολη ζωή του κοινοβίου, υποκρύπτουν μια δουλικότητα. Η αληθινή κοινωνία αγάπης, η πλήρης ελευθερία αγνοεί τέτοιες προσποιήσεις. Θέλεις λοιπόν να ασκηθείς; μοιάζει σαν να λέγει ο Πατήρ. Τότε μην στερείς από τον εαυτό σου την νηστεία, με τον «λογισμό» ότι οι πιο ασθενείς ίσως στενοχωρηθούν διαπιστώνοντας την αδυναμία τους.

Το κοινόβιο δεν είναι χώρος κατάλληλος για «δεύτερες σκέψεις», αλλά για πλήρη απλότητα. Έτσι πρέπει να λειτουργεί, μας λένε οι σύγχρονοι Νηπτικοί Πατέρες. «Ό,τι αποφασίζει η καρδιά σας, αυτό να κάνετε». Είναι εντυπωσιακό ότι υπάρχουν ανθρώπινες κοινότητες, τα ορθόδοξα Μοναστήρια, όπου ο ένας αδελφός αντέχει να βλέπει το μεγαλείο της καρδιάς του άλλου με πνεύμα ευρυχωρίας, άνεσης και όχι ζηλοφθονίας, που εναγκαλίζεται αγαπητικά την ευλογημένη άνοδο του άλλου προς την σωτηρία (η σωτηρία παράγεται από το επίθετο «σώος»), προς τον Ουρανό, και δεν μεμψιμοιρεί, δεν δυσανασχετεί, έστω και υποσυνείδητα. Είναι σπουδαίο να αντιμετωπίζεις μεγαλόψυχα την βαθμιαία ωρίμανση του άλλου, την τελειοποίησή του.

Από ένα σημείο λοιπόν και πέρα, φαίνεται ότι δεν υπάρχει πια ανάγκη αυτής της «διάκρισης», της σύνεσης δηλαδή να αποφύγουμε τον σκανδαλισμό του αδελφού – ο άλλος δεν πρόκειται να σκανδαλιστεί από την αρετή μας. Αυτός ο φόβος να μην γίνει κανείς πρόσκομμα στον άλλο με την αλήθεια του, υπερβαίνεται, μολονότι βέβαια η «διάκριση» ως αρετή και καρπός αγιότητας στους πιο προχωρημένους πατέρες συνεχίζει να υπάρχει. «Να φέρεσαι όπως νιώθεις, χωρίς να σκέπτεσαι αν θα στενοχωρήσω τον α ή τον β», είναι το νόημα των λόγων του Γέροντα, γιατί όλοι οι Πατέρες, όσο αυτό είναι δυνατόν σε ανθρώπους που ακόμη αγωνίζονται στην στρατευομένη Εκκλησία, λειτουργούν ως «κοινότητα» και δεν πρόκειται να σκοντάψουν μήτε στην αδυναμία, μα μήτε και στην αρετή κάποιου (γιατί συμβαίνει, είπαμε, περιέργως και αυτό).

Όλα τούτα βέβαια απαιτούν αρκετή προπαρασκευή, νουθεσίες, συνεχή επαγρύπνηση, ενώ πρέπει να θεωρηθούν αποτέλεσμα μακροχρόνιας υπακοής των αδελφών και συνακόλουθης μέριμνας του Γέροντα για την πνευματική κατάσταση της αδελφότητας, στην οποία προΐσταται. Πάντως φαίνεται ότι, όντως, είναι δυνατόν μια Μονή να φτάσει αυτόν το υψηλό βαθμό πνευματικότητας και «συχώρησης» του άλλου, ελευθερίας και γενναιόψυχης αποδοχής, ώστε όλοι να αλληλοπεριχωρούνται αγαπητικά με θαυμαστό τρόπο (εντελώς παρόμοια

περιγράφει και ο Γέροντας Σωφρόνιος, που θεωρεί τελείως καταστροφική για ένα κοινόβιο την μη εναρμόνιση κάποιου μοναχού με αυτό το πνεύμα).

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)